

Peter Hoppenbrouwers (1954-2023)

Op maandag 16 oktober 2023 overleed op 69-jarige leeftijd in Amersfoort prof. dr. P.C.M. Hoppenbrouwers, emeritus-hoogleraar middeleeuwse geschiedenis aan de universiteit van Leiden. Peter begon zijn studie in Leiden in 1973 om er zich na verloop van tijd, geïnspireerd door de bekende prof. H.P.H. (Huub) Jansen, te verdiepen in de sociaaleconomische geschiedenis van de middeleeuwen. Als doctorandus stortte hij zich vervolgens met een ZWO-beurs op een regionale, deels op de Franse *Annales*-traditie geënte studie over het Land van Heusden tussen 1360 en 1515, onder de hoofdtitel *Een middeleeuwse samenleving*. Op basis van een veelheid aan serieel bronnenmateriaal, waaronder rekeningen, belastingkohieren, persoonsgegevens en ook verhalende teksten, wist hij hierin de sociale en agrarische structuur van de stad en de streek scherp in haar ontwikkeling over de lange termijn ontleden. De uitwerking kostte de nodige tijd maar hij in 1992 was het zover dat hij er te Wageningen bij Ad van der Woude en Wim Blockmans op kon promoveren, cum laude! Eerder al, in 1984, was hij benoemd tot directeur van het Nederlands Agronomisch Historisch Instituut in Groningen. In deze functie schreef hij tal van artikelen en bracht hij ook twee studiebundels uit in de reeks *Historia Agriculturae* over respectievelijk het *Oldambt* en *Markante figuren in agrarisch Nederland*. Verder kennen we uit deze tijd het door hem samen met Clé Lesger, Johan Joor en Leo Noordegraaf gecomponeerde overzichtswerk *Agrarische geschiedenis van Nederland*.

Peter zou echter geen specialist op alleen landbouw-historisch terrein blijven. In 1994 keerde hij naar de Leidse universiteit terug om er als universitair hoofddocent college te geven over de geschiedenis van de middeleeuwen in al haar facetten. Lesgeven aan studenten vond hij prachtig en hij was er ook heel bedreven in. Met Wim Blockmans werkte hij zijn onderwijsmateriaal uit tot het handboek *Eeuwen des ondersheids*, voor het eerst verschenen in 2002. Het is nu aan zijn vierde editie toe en wordt in het Engels, als *Introduction to Medieval Europe 1300-1500*, aan vele universiteiten over de hele wereld gebruikt. Ondertussen was Peter in 2001 tot hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam aangesteld, welke leerstoel hij in 2008 inruilde voor die te Leiden. Daar in Leiden zou hij tot aan zijn pensionering in 2020 blijven.

Buiten het doceren, of liever in combinatie daarmee, bleef hij voortdurend onderzoek doen en daarover publiceren. Hij was thematisch van vele markten thuis: van stedelijke militias in Italië, Europees parlementarisme, vetecultuur, etnische groeperingen in vroegmiddeleeuws Europa tot boerenopstanden in Holland. Bij dat alles bleef hij echter wel steeds betrokken bij de rurale geschiedenis in brede zin. Zo redigeerde hij samen met respectievelijk Jan Luiten van Zanden en Bas van Bavel twee delen van de CORN-serie van het internationale Comparative Rural History Network, over het zogenoemde Brenner-debat (*Peasants into Farmers?*) en pachtverhoudingen en landoverdracht (*Landholding and Land Transfer*), uit 2001 en 2004. Hij was daarnaast een tijdlang actief als redacteur van de studiereeks *The Medieval Countryside* en het *Tijdschrift voor Geschiedenis*. In 2018 gaf hij opnieuw blijk van zijn interesse voor het Nederlandse platteland met een prachtig boek over *Village community and conflict in Late Medieval Drenthe*. Vervolgens raakte hij helemaal in de ban van de Euraziatische steppenvolken. Toen hij in 2021 door ziekte getroffen werd, had hij al delen van een boek daarover klaar. Het is hem in zijn laatste levensfase gelukt het manuscript onder de titel *Stormruiters* daarvan te voltooiën, al zal hij spijtig genoeg de publicatie ervan, gepland voor eind november 2023, niet meer meemaken.

Hans Mol